Lösnummerpris: 15 öre.

TIDEVARVET

N:r 4. 22 jan.

N:r 4. 5 årg. 1927

Tidevarvet N:r 4

Vår ledande artikel, Pudelns kärna, ger några synpunkter på årets remissdebatt.

*

Vilket är farligast för landet, en nedskrotning av flottan eller en Nedskrotning av människomaterial? Det är borgmästar Lindhagen, som indirekt ställt denna fråga till försvarsministern i en interpellation i riksdagen.

*

Doktor Maria Montessori är skaparen av montessoriskolan och en av vår tids främsta pedagoger. Från hennes land, där man väl borde uppskatta den kvinnliga insatsen på det pedagogiska området, har tillsänts oss den artikel, som börjar med orden Stäng porten för kvinnorna!

*

Spelet om kärleken och döden av Romain Rolland är en del av den dramatiska cykel med ämne från franska revolutionen, vari Vargarna, som nu uppföres på Konserthusteatern, även ingår.

*

På fjärde sidan återfinnes en diskussion mellan våra läsare Med anledning av de brännande frågor, som berörts i de sista numren av Tidevarvet.

*

Upton Sinclairs senast utkomna bok, Olja, anmäles av Anna Peterson.

*

Marsjömålet är en sanningshämnd.

Salong
för Klänningar, Drräkter o. Kappor
JEANNA HELLMER
Biblioteksgatan 11, 3 tr
Norr 2863 Sturepalatset.

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53, Tel. 108 51
STOCKHOLM

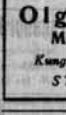
Det bästa smörgåsbröd och kaffebröd köper man i
Majas Hembageri
Borggatan 36, Stockholm
Tel. Kungsh. 54 68
Grahamsbröd o. Wafflor
10 proc. pålerbd lämnas.

Vi ändra sorgklänningar på dagen!
Alltid det senaste
Sorghattar och sorgslöjor
Leja-Magasinet
Stockholm

Från Maria Montessoris land.

Stäng porten för kvinnorna! I den högre undervisningen i Italiens skolor ha på de senare åren en del kvinnor kommit in som lärare på gymnasiet och i en del andra högre utbildningsanstalter. Detta har till en del berott på att kvinnorna slagit sig på universitetsstudier i stor utsträckning. Sedan några år tillbaka skapas faktiskt flera kvinnliga filosofie doktorer vid italienska universitet än manliga. De låga lönerna för lärarna skrämma också bort männen. Men genom ett nytt reglemente, som nu snart träder i kraft, skola kvinnorna uteslutas som lärare i litteratur, historia och filosofi på högre skolstadiet!

Ecklesiastikministern Fedele ger som skäl för den nya förordningen att kvinnorna trots sina kunskaper och sin med männen fullt jämbördiga utbildning icke äro skickade att handleda den manliga ungdom, som skall bliva framtidens ledare i samhället. Man kan visserligen inte tillskriva skolan ett allt dominerande inflytande vid ungdomens uppfostran, hemmen ha också sin stora del i förbereelsen till livet. Men det kan icke bestridas, att de intryck som den manliga ungdomen får på det högre skolstadiet i den ålder, då den är mest mottaglig, och då ynglingen utvecklas till man och blir medveten om sina plikter och rättigheter, med ett ord om sitt blivande ansvar som medborgare, äro avgörande för hans handlingar sedermera.

Genom den nya förordningen vill man åstadkomma att ynglingen ställes i omedelbar kontakt med förgrundsfigurerna för det mänskliga tänkandet, med de största händelserna i historien, med konstens och litteraturens mästerverk, med de män av olika slag, filosofer, härförare, statsmän, som fört världen framåt i alla tider. Allt detta måste framställas med kraft och klarhet för ungdomen. Därtill behövs den manliga känslan, den manliga ledningen som har förmåga att gripa och röra sina åhörares själ.

Till sist kommer man med en liten tröst för de kvinnliga lärarna. De få alltjämt ha kvar undervisningen i språk, i biologi, i övningsämnen, allt discipliner, där "den manliga känslan" inte behöver framhävas.

La Tribuna, kommenterar förordningen med den största tillfredsställelse. Tidningen har länge påpekat den fara, som låg i att kvinnorna lagt under sig så stora delar av den högre manliga undervisningen. Detta är en sant fascistisk förordning! utropar den, och det lär ingen vilja bestrida.

Det enda som gör den bekymmer är att det finns otillräckligt med verkligt kompetenta lärarkrafter tillgängliga, då universitetsstudierna inte längre locka på grund av den osäkra ekonomiska ställning, som bjudas lärarna. Man bör därför återge lärarna det ekonomiska välstånd som borde tillkomma honom, menar tidningen.

Det behövs alltså inte bara den manliga känslan!

Man får efter detta nya dekret en ny aktning för de italienska lärarinnorna, deras undervisningsmetoder och livsåskådning. Men det är bittert för dem att behöva bli martyrer för att de icke kunna eller vilja mobilisera upp tillräckligt med manlig känsla i sin undervisning.

E. K. L.

Spelet om kärleken och döden.

Av ELLEN MICHELSEN.

Spelet om kärleken och döden (Le jeu de l'amour et de la mort) är ett stycke av Romain Rollands stora dramatiska studie över den franska revolutionen. Rolland har i likhet med så många andra gripits av denna den mänskliga historiens våldsamma och vårdiga epok, vars heta vind liksom aldrig får ro i hävderna. Ingenting är väl heller för en dramatiker naturligare. Ämnet har icke mist sin aktualitet. Tjusat och skräckslaget drages släkte efter släkte på samma oemotståndliga sätt hän mot detta skådespel, vars scen var Frankrikes hela land och vars åskor hördes över halva jorden.

I tjugofem år har Rolland arbetat med planläggningen av sin stora epopé över denna tid. "Allt eftersom jag", säger han, "träder in i denna värld av smärta och övermänsklig kraft, känner jag hur en vittomfattande dramatisk dikt samlar sig. Jag hör dånet från oceanen, som häver sig — det franska folkets Iliad. Aldrig har samvetenas port ryckts våldsammare av sina hakar. Aldrig har man kunnat luta sig längre ut över själens avgrund. Aldrig ha de osynliga gudarna och vidundren, som bebo andens hålor, mera ohöljt vällt fram ur natten än i denna övermodets stund, fruktansvärd som ljungelden."

Deltagarna i detta "spel" äro alla kända ansikten ur revolutionens historia. Lavoisier, den stora fysikern, och markis Condorcet, han som med döden i hjärtat och ljuset i blicken innan han tog giftet skrev sin trosbekännelse i "Människoandens landvinningar" (Les Progrès de l'Esprit humain) — dessa båda ha fått låna drag åt Jérôme Courvoisier, dramats huvudfigur. Hon är Sophie Condorcet, den betagande människan, skriftställarinnan, läkaren Cabanis' vän — här i spelet Courvoisiers hustru. Den tredje, Claude Vallée, är i vänskligheten den fredlöse girondisten Louvet de Couvray, som från landsflykten återvände till Paris "mitt i gapet på döden och bar sitt huvud tvärs igenom hela Frankrike för att, innan det skulle falla, få kyssa den älskades läppar".

Dramat försiggår i Paris våren 1794 och rör sig huvudsakligen kring dessa tre. Jérôme Courvoisier kommer, följd av Robespierres hat, med döden i hälarna, hem från nationalkonventet, där han nekat att rösta för domen över Danton. Hans martyrium fördubblas, då han i sitt hem varseblir förhållandet mellan hustrun och flyktingen Vallée. Resignerad inför livet som inför döden förlåter han dock allt. När han kort därpå kommer i besittning av tvenne pass för sig och hustrun, skänker han dessa åt de båda älskande. Men Sophie, gripen av storheten i mannens handlingssätt, kan icke ta emot. Trots sin kärlek till den andre är hon av ömhet och hänsyn bunden vid maken. Hon stannar. Spelet slutar med, att de båda, sedan de hjälpt Vallée att fly, tillsammans invänta döden.

Detta är i all torftighet gången i detta drama, högspänt och skälvande från första repliken till den sista. — De tolv scenerna, varav det är uppbyggt, försiggå alla på ett och samma ställe, ett rum i typisk 1700-talsstil med Louis-seize-möbler och Voltaire på marmorspisen. Det vetter utåt en stilla, murombägnad trädgård, där syrener blomma. När ridån går upp, dansa några unga människor i vårljuset därute. Ett preludium i dur före stormen. — Plötsligt hör man en kortege passera. Musik av pickola och trummor, skrammel av kärror, skrik från hopen: en leverans till giljotinen. Detta är första varslet. Så kommer orkanen. Det lilla rummet med sin spinkiga Louis-seize-attiralj fylls av ljungeld och åska. I hastigt tempo växla scenerna. Carnot, republikens general, svär och rasar, en flykting tigger och beder, råa soldater göra husundersökning, hos två själar flammar kärleken upp, stor och ödesdiger. — I allt detta vilda kaos stå Jérôme och Sophie lugna och fyllda av klar besinning. Och dock är det i deras hjärtan stormen vildast härjar. Det står ett underbart sken av smärta och höghet kring den sista scenen, då Sophie gjort sitt val, det att stanna, och de båda tillsammans rräddat den unge Vallée. Över denna scen vilar något av samma högtidliga ro som det blir i ett rum, där en människa nyss kämpat ut. Ljuslågor

(Forts. å sid. 4).

Romain Rolland: Spelet om kärleken och döden. Bonnier. Kr. 3:75.

Ropet från Volga.

De flesta ha sett filmen, som knyter sig kring prämdragarnas liv vid Volga. Med oerhörda ansträngningar drar en skara män den tunga prämen med rep uppför floden. Repen sargar deras bröst. Många äro barfota. Men hela dagen måste de hålla ut. Om de släpper sitt tag, glider prämen tillbaka utför floden och de måste offra nya krafter på att återvinna det förlorade vägstycket. När det blir kväll efter en brännande dag, faller de utmattade till marken och orkar knappt svalka sig med vatten från floden. Men prämdragarna ha en tröst, och det är sången. Med okuvlig tro på befrielse sjunga de under det hårda arbetet sin egen sång, prämdragarnas sång. Och sången, ropet från Volga, blir uttrycket för all undertryckt längtan, all okuvlig strävan, som till sist genombryter hindren och banar väg för en ny värld. Den sången hörs ända in i slottet, som här betyder de gamla åskådningarnas värld. Man har ännu inte upptäckt felet, man lever i det gamla och är nöjd med det. Men med sången från Volga kommer något nytt och okänt och farligt in i den gamla världen.

Ropet från Volga hörs överallt för den som lyssnar — överallt där den ena "världen" står emot den andra, överallt där något som vill bli inte ges plats av det som är, men kämpar för att få luft.

*

Ropet från Volga nämndes av borgmästar Lindhagen i hans anförande i remissdebatten i måndags. Han översatte det omedelbart till ropet från Kalix älv. Det kommer från alla de hemlösa hemmansönerna och döttrarna, som drivits bort från jorden, som nu i industriens kristider stå utan arbete och rotfäste. Och han tillade: Kanske ljuder det ropet från stränderna av alla våra svenska floder.

*

Ropet från Volga kan skrivas över de flesta punkterna i borgmästar Lindhagens tal.

Vi eftersträva arbetsfred, sade han. Vi tala om samverkan. En samverkan borde dock vila på gemensamma grundsatser — grundsatser rör det ej, om de sedan inte bli förverkligade i vår tid. Vi ha en samverkan, men på grundval av den stora konservatismen kring det bestående samhället — som också tycks få bestå och bestå. Frågan: är det bra att samhället är delat i två hälfter, arbetsgivare och arbetare? har ställts både av socialism och kommunism, frisinne och liberalism. Men alla dessa riktningar komma att brytas till skum mot konservatismens klippor och sjunka till ro i det bestämdes hav. Fackföreningsrörelsen kommer att bestå — och ständigt fordra högre löner— tillägnande sig det borgerliga samhällets metoder för trustbildning.

*

Regeringsbildning! Det är ruinerande för idéernas makt över politiken, att ministären skall plockas ihop så att dess sammanjämkade förslag skall kunna "gå igenom i Riksdagen." Låt de stora, enkla idéerna komma ut till folket, så kan det bli en klar partipolitik och en stark regering.

*

Och fredsfrågan! Det avväpnade Tyskland togs emot med djupa bugningar i Nationernas Förbund. Bakom det stod Versaillesfredens löfte att dess avväpning skulle bli inledningen till allmän avrustning. Men om ingen nation ställer sig bakom på avrustningens väg, då tröttnar Tyskland och börjar rusta som vi andra.

* * *

Om prämdragarna vid Volga släpper sitt tag, glider prämen tillbaka utför floden och de måste offra nya krafter på att återvinna det förlorade vägstycket. Det gäller att följa sångens takt. Den ger inte rum för något avstannande. Och "anden sätter materian i rörelse".

H. L. H.

Äro Edra inkomster för stora?

Varom inte, nedbringa Edra livsmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1, 2 tr., Stockholm.

REDAKTÖR:
Elin Wägner.
Mottagningstid kl. 10—11.
Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:
Telefon Norr 282 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:50, kvartal kr. 2:—. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
I text .... 20 öre per millimeter
Textsida eller särskilt begärd plats .... 25 öre

Ryiander & Olssons Boktryckeri
STOCKHOLM 1927.

Tidevarvets
Rådfrågningsbyrå
för föräldrar
Slussplan I II
torsdagar 9.30—10.30 f. m.

Mathilda Staël von Holstein
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmtorgsgatan 3, *Stockholm.*
Telefon 244 88, Norr 244 19.
Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten. Bouppteckningar. Förfrågningar från landsorten besvaras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå
Innehav. Eva Andén. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Lilla Vattug. 14. Tel. 75 76, Norr 183 56.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Norrlandsgatan 8— 10, Stockholm.
Tel. 147 99, N. 101 50.

Doktor Inez Laurell
Sibyllegatan 9 - Sthlm. Tel. 741 71.
Homeopatisk behandling
Tid för mottagningen beställes per telefon, helst 9,30—10 fm.

Doktor Fåhræus
Hår- & Hudsjukdomar, Nervsjukdomar
Karlavägen 48, Stockholm.
Mottagning enl. överenskommelse per tel. 707 18, kl. 10,30—12.

Medicinsk och Elektrisk Hår- och Ansiktsbehandling
Bortt. av vårtor, bruna fläckar, liktornar med violetta strålar. Gen. hårväxt bortt. med elektrolysbehandling. Manicure, Pedicure för damer och herrar.
HILDA JONSON
Götgatan 18. Tel. S 332 99. *Stockholm.*

Promenadskor och Fängor samt finare inneskodon av bredare och smalare typ, med låga klackar eller best. utan klackar, utarbetade av Sv. Kv. Centr. Förb. för Fys. Kultur och tillverkade av Eslövs Skofabriks Akt.-Bol. finnes och kan beställas i
Anna Ahlströms
MANUFAKTUR o. KORTVARUAFFÄR
Götgatan 95 - Stockholm — Tel. Sö. 311 84

Så lediga skall tårna ligga i skon.

Vita Korsets
Sjuk- o. Operationsavdeln.
Brunkebergstorg 11 (f. d. Florag. 12).
Tel.: Förest. N. 12 50, Avd. 97 56.
Obs.! Ej ändrade telefonnummer.
Se katalogen.

Pudelns kärna.

Det var att vänta, att årets remissdebatt till stor del skulle bli en vidräkning mellan den förra regeringen och den nuvarande. Man har ännu inte gjort upp Stripafrågan. Och när man för några dagar sedan hörde, att arbetarrepresentanterna i arbetsfredsdelegationen förklarat sig inte längre kunna fortsätta sitt arbete på grund därav, att delegationen vore förbigången, då regeringen utan att invänta dess yttrande utbröt en punkt ur frågan om arbetsfreden (den som rör skiljedom vid rättstvister) och omedelbart skulle göra denna till föremål för proposition, förstod man, att här skulle den huvudsakliga striden komma att stå.

I dagspressen kan man läsa spaltlånga citat av de långa anföranden, som höllos från olika läger. Men vad var huvudintrycket av remissdebatten, det som skall kvarstå, när orden äro glömda. Man frågar sig då: borde denna regering ha låtit bli att lägga fram någon proposition angående arbetsfreden? Eller var det riktigt att så skedde? Man går tillbaka, man tänker på det politiska läget, hur det uppkommit och hur det utvecklar sig. Och man stannar vid den uppfattningen: regeringen borde inte lägga fram detta förslag. Innebär det då ett förbigående av arbetsfredsdelegationen? Det beror på, hur man vill ta det. Det behövde inte vara det, men för denna regering måste det bli så. Det är här, det avgörande ligger. Regeringsskiftet 1923 och regeringsskiftet 1926, båda sammanhängande med arbetslöshetsunderstöd och arbetsfred, inrymma för mycket av partipolitiska intriger från riksdagshusets korridorer för att bli allmänt kända. Men de ha, det måste erkännas, bägge efterlämnat ett slag av oförrätt. En oförrätt, icke endast från de frisinnade gent emot socialdemokraterna, utan i främsta rummet från de frisinnade gent emot frisinnad åskådning. Den faller över partiet som sådant, oberoende av vilka de handlande personerna för tillfället äro, och den måste gottgöras, innan de frisinnade med framgång kunna ta upp frågan om arbetsfreden. Det som skett, har skett! Hur skall det kunna gottgöras. Den frågan är inte lätt att besvara, men inte sker det genom borgerlig samling. Det måste vara genom en förutsättningslös frisinnad politik.

Det är behållningen av årets remissdebatt, att den understrukit detta faktum. Därutöver kan man inhämta, vad man vill angående dyrtidstillägg och besparingar, tobaksskatt och militära anslag.

"Nedskrotning av människomaterial."

När man inte får ett tillfredsställande svar på den hövliga fråga man framställt, har man all anledning och rätt att återupprepa den. Ensamt ur denna synpunkt sett var borgmästar Lindhagens interpellation i riksdagen för några dagar sedan mycket motiverad. Vid förra årets riksdag framställde han till den socialdemokratiske försvarsministern en förfrågan, om man inte snart ämnade göra något för att bereda de värnpliktiga skydd till liv och hälsa. Han fick ett högst otillfredsställande svar och lät det därför inte dröja många dagar under denna riksdagsperiod, förrän han ställde samma fråga till den frisinnade försvarsministern.

I anledning av 1925 års härordningsförslag beslöt riksdagen att hemställa hos Kungl. Maj:t att taga under övervägande vad som kunde göras för att skydda de värnpliktiges liv och hälsa. Liknande beslut fattades också om ny lagstiftning om ersättningsanspråken. Något vidare resultat av denna hemställan har emellertid inte hörts av och det är nog inte så uteslutet att det är mest herr Lindhagen man har att tacka för att den icke helt och hållet drunknat i den nya härordningens omfattande innehåll.

När herr Lindhagen förra året (se Tidevarvet n:r 13 1926) efterlyste några åtgärder i skrivelsens syfte, närmast med anledning av de stora manövrarna uppe i Norrland, vilka försiggingo i 30 graders kyla och under olidliga förhållanden för de värnpliktige, fick han till svar, att man gjort allt vad som göras kunde. Detta innebar dock intet annat än att man uppbådat arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, marinöverläkaren och riksförsäkringsanstalten för att yttra sig över ärendet.

Men det tar som bekant tid, innan alla de styrelser, kommittéer och sakkunniga, som man anser lämpligt tillfråga, har hunnit uttala sig i en fråga, och något vidare har inte hörts av. Det är därför glädjande att herr Lindhagen ~~inte~~ förtröttats utan ännu en gång riktat regeringens uppmärksamhet på saken. Han begärde i sin interpellation för några dagar sedan rent och klart besked om "när och på vad sätt det kan förväntas effektiva resultat av riksdagens framställningar 1925 om tillbörligt skyddande av värnpliktiges liv och hälsa samt om fullgott skadestånd för kroppsskada, ådragen under militärtjänst".

Och vidare sporde han:

"Anser regeringen ett verksamt ingripande mot denna årligen under fredstid pågående nedskrotning av människomaterial vara åtminstone lika brådskande som vidmakthållandet av en krigsflotta för den sedan 113 år tillbaka förgäves drömda drömmen om någon tvungen användning av densamma i ett framtida krig?"

Årligen inkomma många hundra ansökningar om gottgörelse på grund av hälsans skadande eller livets förlust i följd av värnpliktsövning. År 1925 var antalet ansökningar 794. Därtill kommer ej anmälda sjukdomar, vilka av en slump slutat med tillfrisknande. Obekantskap med lagstiftningen, resignation och hjälplöshet föranleda säkerligen uteblivandet av skadeståndsanspråk i talrika fall.

När staten exproprierar exempelvis enskildas jordegendom, ges full ersättning, men när staten exproprierar de värnpliktiges liv och hälsa, det värdefullaste av allt för individen, tillkastar staten dem allenast en obetydlig hacka. Betecknande för vår tids nedsjunkna kynne, slutade herr Lindhagen, är att partierna intressera sig endast ovilligt för denna stora rättsfråga, under det att organisationen av vapnen väcker största intresset och förunnas snabb behandling.

Det är så sant som det är sagt. Om Oskar II:s ångpannor läcker, så framkallar det en storm av indignation i vida kretsar och "flottans nedskrotning" föranleder timslånga debatter i riksdagen, men om många människor tillfogas livslång och oförskylld skada, så tar man inte en gång upp frågan till behandling. Och dock är det relativt enkelt att bota en ångpanna. Det är betydligt mera invecklat att sätta en bot på en lunga.

Det går igen.

Vi erinra oss, att vid fjolårets val till ledamöter i andra lagutskottet blev fröken Hesselgren såsom förutvarande första suppleant av andre suppleanten förbigången vid tillsättandet av mellanpartiernas lediga plats. Som skäl uppgavs, dels att andra suppleanten, hittills frisinnad vilde, omedelbart förut anslutit sig till det folkfrisinnade partiet, dels att han var jordbrukare. Anmärkningsvärt nog kom fröken Hesselgren att sitta som ordinarie, både för den andre frisinnade ledamoten och för socialdemokratiska representanter, men på den plats, som rätteligen var hennes egen, tilläts hon endast att tjänstgöra vid behandlingen av jordbruksfrågor. Och i år fortsätter man i samma riktning. Därigenom, att regeringsmedlemmar ej ha rätt att taga plats i riksdagsutskott, hade frisinnade och liberaler färre platser att beräkna än i fjol, när det gällde utskottsvalen. Underhandlingar fördes som vanligt partierna emellan, så att gemensamma listor kunde upprättas. Istället för två platser i andra lagutskottet fingo mellanpartierna en. Och fjolårets taktik fullföljdes. Fröken Hesselgren, som var äldre riksdagsledamot och längre arbetat i lagutskottet och därtill är så alldeles särskilt erfaren och sakkunnig inom de viktiga socialpolitiska frågor, som andra lagutskottet nu har att behandla, blev suppleant, och den andre ordinarie. Det var givet, att det skulle gå så. "Förtjänst och skicklighet" äro, som vi veta, endast ett uttryck på papperet. Hade fröken Hesselgren, om hon vid början av fjolårets riksdag anslutit sig till de folkfrisinnade och då blivit ordinarie, nu erhållit den frisinnade platsen i andra lagutskottet? Kanske! Kanske inte! — Ty däremellan ligger Stripa.

Marsjömålet

har tagits upp igen — sedan resning beviljats av Högsta domstolen — vid Oppunda häradsrätt i Katrineholm.

Hela bygden är på benen. Alla hotell fulla. Kö från kl. 4 på morgonen utanför tingshuset. Tingssalen kan dock endast rymma ett 70-tal åhörare — är f. ö. fylld av ett 30-tal pressmän och 20 vittnen. Mitt på golvet sitter Sme' Emil och advokat Lindberg vid sitt eget bord, sida vid sida.

Så mycket och så många för att komma till — sanningen! Som helt enkelt kunde *talas om*, omedelbart och obeskuren.

Dock, om det är "*sanningshämnden*", som Hans Larsson talar om, som likt en gyllene droppe skall kramas fram ur allt detta väsen, som göder tidningarnas spalter, då förmår den mer än väl väga upp det alltsammans.

Då är det kanske för den droppens skull, som Sme' Emil är till, för dens skull som han grunnade vettet ur sig under de tre långa åren på Långholmen.

Där hände det en dag, att fängelseprästen försökte göra gällande, att "inte var han oskyldigt dömd! *Ingen* blir oskyldigt dömd". — "Men Jesus Kristus då?" svarade Sme' Emil.

Det träffar så rakt, det där svaret. Som om det handlade om "sanningshämnden". Så här skriver Hans Larsson om den (i Under världskrisen):

"Lidandena äro det allvarsammaste men icke därför det retsammaste. Men det, att man inte kan inför hela världen lägga fram sin rättvisa sak, inte bevisa en skändlighet och bli trodd, att i ett kaos av beskyllningar och dementier ingen till slut vet vad som är sanning eller lögn, det ger en känsla av vanmakt och förtvivlan, som ropar högt på räkenskapens dag, då svart blir svart och rätt blir rätt. Förstå vi riktigt oss själva, är det nog efter den hämnden vi mest törsta — *sanningshämnden* alltså. Sen den är uppnådd, kan man börja lugna sig. Det är en hämnd till hälsa. Människan mår icke väl om den uteblir. Det föröder själen att icke få ordning i sådant. Och den hämnden kunna icke giljotinerna ge oss. Tvärtom — alldeles tvärtom. När deras arbete börjar, är sanningens tid förbi."

Engelbrekts Sjuksköterskebyrå
anskaffar sjuksköterskor och barnsköterskor. Valhallavägen 18, II, Stockholm.
Tel. 861 81. N. 241 13.

Fru Emma Holmin
Manicure, Fotbehandling, Frostskador behandlas. Hygienisk ansiktsbehandling med Massage, Elektricitet, Violetta strålar och Vibrator.
Cremer m. m. till salu.
Lästmakaregatan 8. *Tel. Norr 235 80*

ALMA AXELSSONS
Förlossningshem,
Linnégatan 19, mottager inackord. även för längre tid. Tryggt o. ogen. Välrek.
Tel. 778 24.

En gedigen boksamling
— utan kännbar kostnad —
kan envar förskaffa sig. Verk av de främsta in- och utländska författare. Synnerligen lämpligt för studiecirklar.
Tillskriv
Red. Gösta Lindberg,
Centralplan III — Gävle.

Svenska Pianofabriken

Pianinon
Eleganta, Fyllig ton, Behaglig spelart.
Ombud antages.
Utställning: Drottninggatan 57, I
Stockholm. Tel. Söd. 28 28

Rosstorps Pensionat
och Vilohem
Hög och ren luft, lämpligt för konvalescenter. Moderna rum med kallt och varmt vatten m. m. Gott bord till moderata priser, även dietmat. Julgäster emottagas.
Tel. Rönning 258. Fru *Anna Fahlström.*

Undervisning (11:e termin) i
D:R BESS M. MENSENDIECKS
KVINNOGYMNASTIK
av **Maria Rodhe-Nissen**
Diplomerad Mensendiecklärarinna och sjukgymnast. Medlem av Svenska Mensendieckförbundet. Tel.: 138 58, Norr 36 36. Johannesgat. 24 (inv. Joh. kyrka)

Fil. Dr. Naima Sahlbom
Laboratorium
för
Precisionsanalyser
Radioaktivitetsmätningar å mineral, hälsovatten m. m.
Eriksbergsgatan 13 - STOCKHOLM.
Tel. 33 72.

SÖDERMANLANDS ENSKILDA BANK
Solidarisk Bank. Grundad 1865.
Kontor i Stockholm:
REGERINGSGATAN 18,
Norrlandsgatan 2, Humlegårdsgatan 7. Hornsgatan 66 A. Slussplan 1—3, Kungsgatan 60.

En skuldförbindelse, som medför endast tillfredsställelse
är den Ni avtalar med Er själv. Utgå ifrån att Ni är skyldig Er själv ett belopp, som kräver månatligt inbetalande av en viss summa, och respektera detta åtagande som en verklig skuld.

Insätt månadssumman regelbundet på Kapitalsamlingsräkning i Handelsbanken. För en sådan skuld har Ni ingen ränta att erlägga, tvärtom gottskrives Eder ränta halvårsvis av banken. Om Ni exempelvis sätter Er i skuld till Er själv för 1,000 kronor att "avbetalas" under 10 år, så behöver Ni endast insätta 6:60 i månaden eller sammanlagt 800 kronor — resten skänker räntan.

Öppna Kapitalsamlingsräkning i

SVENSKA HANDELSBANKEN

Svart på vitt

En av Tidevarvets vänner i Danmark, Trafikinspektör Anna Westergaard, har med anledning av art. "Lärarkallet" i n:r 51 för 1926 sänt oss denna teckning — med tillhörande text — båda av den kände danske humoristen F r i t z J ü r g e n s e n.

Läraren bugar för statsrådsfåtöljen:

"Deres Excellence er altfor meget hjemme i Forretningerne, til at det ikke skulde være Dem indlysende, hvormeget vort Arbeid er forøget. Men at andrage paa en Gageforhøielse for hele Personalet, vilde være ubeskedent; jeg ønsker den k u n *for mit Vedkommende."*

Vad det egentligen handlar om.

Ur remissdebattens stora spel med sakkunskap och polemik uppfånga vi ett par röster, som tyckas visa vägen till vad det i verkligheten handlar om.

Värner Rydén:

Jag skulle vilja rikta en v ä d j a n till regeringen att föra en klok och rättfärdig politik mot arbetarna. De regler beträffande arbetslöshetsunderstöd, som kommo till i år ha verkat orättvist och mycket hårt. Jag tycker att det skulle vara ett utslag av högsinthet om regeringen sade som så: vi skola försöka jämka på och uppmjuka det som kommit att verka hårdare än vad vi avsett. — Det skulle betyda mycket för att skingra den litterhet, som uppstått.

Det finnes säkerligen många inom fackföreningsvärlden som i likhet med många borgerliga vänstermän önska, att striderna på arbetsmarknaden skola avgöras i rättens och inte i maktens och stridens tecken. Men arbetarna emotse en arbetsfredslagstiftning med misstro av fruktan för att en sådan lagstiftning skall verka ensidigt riktad mot dem. Jag vädjar därför ännu en gång såsom enskild man till regeringen att icke frampressa en arbetsfredslagstiftning mot arbetarnas vilja!

Fabian Månsson:

Varför rusta vi egentligen? Är det mot Danmark? Men mot Danmark ha vi ju skiljedom. Mot Finland? Också skiljedom. Mot Norge? Vårt skiljedomsavtal med Norge skall endast ratificeras av stortinget. Mot Ryssland? Varje förnuftig människa vet, att Ryssland har nog med att sköta sig själv för närvarande. Ta istället de 1½ mill. som man nu vill anslå till flottan och dika ut försumpade marker med! Nog behöver vi pengarna här hemma på mer än ett håll.

— — — Vad tjänar det till att diskutera, om det skall vara undervattensbåtar eller pansarkryssare eller något annat, om det skall vara av den eller den typen. Innan de äro färdigbyggda, äro de omodärna och ha överträffats av nya utländska modeller. Och så får man bygga om igen. — — — Man väsnas så förtvivlat om en flottplan. Varför? Jo, för England har en flottplan och Tyskland har en. Varför skall då inte vi ha en flottplan också?

Ungdomens friluftsliv samt Idrotten och pressen.

I samband med sitt riksmöte, som detta år avhålles i Stockholm, i W h i t l o c k s k a s a m s k o l a n s h ö g t i d s s a l s ö n d a g e n d e n 2 3 d e n n e s, anordnar Svenska Kvinnors Centralförbund för Fysisk Kultur (S. K. C. F. K.) ett offentligt diskussionsmöte angående tvenne för den idrottsintresserade allmänheten (vilket ju i våra dagar vill säga nästan detsamma som alla människor) högaktuella frågor. Den ena gäller l e k o c h i d r o t t s p l a t s e r, upplåtande av områden för dylika, deras anordning, utrustning, deras underhåll m. m. Inledare bli stadsträdgårdsmästaren, direktör M. Hammarberg och arkitekten Torben Grut, båda väl kända av stockholmspubliken, samt de båda för idrottande välbekanta gymnastikdirektörerna fröken Elin Johansson från Göteborg och fru Ingrid Holm från Nääs.

Den andra frågan, vars behandling nog av många avvaktas med både spänning och intresse, heter "p r e s s e n o c h i d r o t t e n". Inledare blir en av S. K. C. F. K:s populäraste och verksammaste medlemmar, gymnastikdirektören och journalisten fröken Karin Karling från Göteborg, och diskussionsinlägg ha utlovats av bl. a. tvenne så sakkunniga personer som stadionchefen direktör Erik Bergvall och redaktören av Idrottsbladet, Torsten Tegner.

•

Ungdomsmål.

S. S. U. H. har på sitt program även andra grenar av social verksamhet än nykterhetsfrågan och som ett led i detta arbete har sedan tio år tillbaka vid den här tiden på året ingått en social kurs för den studerande ungdomen. Att just denna ungdom, varav en stor del kommer att i en framtid ägna sig åt intellektuella yrken och sysselsättningar, bli lärare och ledare var och en på sitt håll, får tillfälle att sätta sig in i och några dagar samlas omkring socialt praktiskt arbete är utan tvivel av mycket stort värde. S. S. U. H:s sociala studiekurser synes oss därför som ett mycket glädjande tidens tecken på social ansvarskänsla hos åtminstone en del av vår ungdom.

BANDAGER

Bråckband, maggördlar, gummistrumpor, rygghållare, konstgjorda armar och ben, benbindor m. m.

Besök vår välförsedda bandageavdelning, som står under kontroll av D:r S. Hybbinette.

Kirurgiska Instrument Fabriks A.-B.
KIFA
Regeringsgat. 31. Tel.: N. 286

Olja.

Upton Sinclair. Olja. Axel Holmströms förlag, Stockholm. 4 kr.

Få, om ens någon författare, har den förmåga Upton Sinclair besitter, när det gäller att i koncentrerad form träffande karakterisera, vad nedskrivaren av denna lilla anmälan skulle vilja benämna d o l l a r h y p n o s e n, med andra ord det vansinniga jäkt efter materiella fördelar som karakteriserar individernas livsverksamhet i vår tid.

Ehuru med motiven förankrade i det speciella dollarlandet Amerika och alltså med utpräglad lokalfärg såväl när det gäller personerna som handlingarna, innehålla dock Sinclairs skildringar så mycket av allmäntillämpligt stoff att de äro internationellt värdefulla som försök till analysering av den psykologi, vilken kännetecknar den, eller dem, som allt för flitigt dyrkar gud Mammon i sin dagliga gärning. I Sinclairs böcker blottas träffande all den hänsynslöshet ända till djurisk råhet, den bristande eller ensidiga bildningen, råvaktigheten, lögnaktigheten och falskheten, allt enligt principen "ändamålet helgar medlen", som tiden satt i system och verkställer med hjälp av alla nutida tekniska hjälpmedel, som står samvetslösheten till förfogande vid behov.

"Herr Block" eller "träklossar med ingenjörshjärna", så ungefär karakteriserar han denna art av känslolösa och felbildade människor, inställda att med högsta precision rusa mot ett enda mål — guld! Dollar. Även hans bok "Olja" behandlar samma ämne, individernas dans kring guldkalven, i form av oljekällor, fast läsaren här får stifta bekantskap med en av de mest sympatiska personerna en sådan miljö över huvud kan inrymma. Kring denna huvudfigur skymtar dock de "heläkta" typerna av dollarjägare, hjärtlösa, beräknande, kalla och hala, som komma en att rysa av vämjelse inför dessa s. k. "medmänniskor". Det är en överloppsgärning att mer ingående recensera boken, det räcker med att genom dessa rader föra den på tal och rekommendera den till studium och eftertanke.

Egentligen kan boken betraktas som ett komplement till samma författares förut utgivna böcker, sådana som "Vildmarken", (The Jungle) "Jimmy Higgins", "100 procent", "Kung Kol", "Samuel Sökaren" m. fl. Den utgör tillsammans med dem en vidräkning med de makter, som nu regera världen, och ett pockande maningsrop till alla behjärtade människor att försöka åstadkomma en förändring i individernas livsverksamhet, innan dollarhypnosens vanvett och jäkt driver oss alla till undergång.

A n n a P e t e r s o n.

Den kurs, som nyligen avslutats här i Stockholm hade samlat ett större deltagarantal än någon av sina föregångare kanhända beroende på det 10-årsjubileum, som samtidigt firades. På programmet ha varit upptagna ett flertal synnerligen intressanta föreläsningar. Bland annat har ecklesiastikminister Almqvist talat över nykterhetsundervisningen i de högre skolorna, vilken icke han ansåg sägas fylla tidens krav, kanslirådet G. H. von Koch höll ett av det ungdomliga auditoriet med spänt intresse åhört föredrag om de sociala förhållandena förr och nu i London, varvid han bland annat berörde kvinnornas insats i det sociala arbetet och polemiserade mot det motstånd som här hemma i Sverige väckts mot kvinnliga poliser och kvinnliga präster. Ett annat intressant föredrag hölls av fångelseassistent Grängberg över ämnet ungdomen och brottsligheten. I samband härmed fingo kursdeltagarna göra en utflykt till Skrubba skyddshem.

Kursen avslutades med en fest på Skansens Nyloft, där statsminister Ekman höll högtidstalet och uttalade sin glädje över det ljusa och löftesrika inslag i vår ungdoms framtidsönskningar och framtidsmål, som tagit sig uttryck i S. S. U. H:s sociala studiekurser. Därefter talade doktor Natanael Beskow över ämnet "Härd ungdom", — en andligt och fysiskt kraftig, härdad och självuppoffrande ungdom fordrar vår tid.

Frimärks Thé

James Lundgren & Co.
Sveriges största och förnämsta Théfirma

Kontrollant:
Stadskemisten i Göteborg
G. Karl Almström
Fil. Dr

Hertigen och irländaren.

"Om Hertigen inte kan bevisa, att äganderätten till den jord han gör anspråk på, är grundad på en arbetsprestation, antingen av honom själv eller av de personer, som ha testamenterat den nämnda rätten till honom, på vad vill han då grunda sina krav?"

Andrew Mc Laren, arbetarpartiets representant i engelska parlamentet, (se Tidevarvet n:r 33 1926, art. Ansikten från grundskyldskongressen) ställer i ett öppet brev denna fråga till Hertigen av Northumberland, den store jord- och gruvägaren i England. Den fortsatta brevväxlingen belyser på det skarpaste sätt två åskådningar så olika att det nästan är hemskt. Det är ju inte två människor det innerst rör sig om utan tusenden. Ur Det frie Blad, Danska Rättsförbundets veckotidning red. av fru Signe Björner, hämta vi vidare utdrag ur brevväxlingen. Hertigen svarar:

"Hertigen av Northumberland tackar Mr Mc Laren för hans brev. Hertigen vågar påstå, att ingen arbetare, som förmår tänka allvarligt, vill göra gällande, att äganderätten är grundad på en arbetsprestation.

Men även om det vore sant skulle det inte rättfärdiggöra en konfiskering av jordägarnas rikedomar som frambragts genom patriotism och pliktuppfyllelse genom många generationer av jordägare, men däremot en konfiskation av arbetarpartiets medel, som är en produkt av legaliserad penningutpressning och organiserad list. En bildad arbetare skulle heller inte ställa ett sådant spörsmål till Hertigen, om han har skapat jorden. Han vet, att den nakna jordens värde är lika med noll och att jordens nuvarande värde huvudsakligen skapats av jordägarnes arbete, företagsamhet, intelligens och kapital — —"

Efter detta svar och ytterligare utbyte av några brev inbjudes Hertigen till ett möte i Queens Hall för att bemöta Mc Larens åsikter. Hertigen vill inte antaga denna inbjudning. "En sådan debatt skulle vara fullkomligt bortkastad tid och att skicka ut den i radio vore hån emot publiken."

Mötet i Queens Hall äger likväl rum utan Hertigen och Mr Mc Laren håller ett tal, där han ytterligare framlägger sina synpunkter.

"— — — Mycken hänförelse och vältalighet utvecklas för sådana ändamål som försäkringslagar, hygieniska anordningar, arbetslöshetslagar och lagstiftning för rättsväsendet, vilket allt är ett lappverk. Det är en god regel i arkitekturen att grunden skall vara solid om byggningen skall kunna stå säkert. I politiken däremot bygger vi efter en usel plan, vi bygger nämligen på flygsand. Jag påstår inte att vi genom att lösa jordfrågan löst alla sociala och ekonomiska problem. Men jag påstår, att innan det är möjligt att effektivt ordna arbetslöshetsfrågan, bostadsfrågan, folkhygienen och andra spörsmål, måste vi lösa jordfrågan.

— — I överensstämmelse med mina kamrater i arbetarrörelsen tror jag, att alla människor ha lika rätt till livet. När vi säga detta mena vi, att alla människor ha lika rätt att njuta de naturens gåvor, som Gud fritt har försett människorna med: Luft, sol, vatten och jord — med ett ord, fri användning av allt i naturen.

Luften, solen och vattnet ha inte blivit lagda under kontrollen av privata monopol. Om folk hade varit i stånd till att monopolisera luften och utkräva av sina medmänniskor så och så mycket för vart andetag, s k u l l e d e h a g j o r t d e t! Jag ser, att denna anmärkning kommer Er att skratta — men Ni skrattar inte, och vad värre är, Ni glöder heller inte av harm när jordpriset pressas i höjden — priset för den jord, som lika mycket är en av naturens fria gåvor som den luft Ni inandas.

Vad angår våra lagar vet vi, att gammal sedvänja inte erkände privat äganderätt till jord utan tvärtom försökte att tillförsäkra var och en i samhället fritt bruk av jorden. De lagar, som stiftades för att förvandla detta lands jord till privategendom, utgöra ett av de mest vanärande kapitlen i Englands historia. Mellan 1727 och 1845 antog parlamentet inte mindre än 1,385 särskilda lagar, som gav enskilda människor äganderätt till tidigare kronogods. Låt oss aldrig glömma, att de danska bönderna 1788 reste sitt monument till minne av, att jorden blev frigiven åt bondeståndet, just samtidigt som vårt korrumperade och omänskliga parlament använde knep i underhuset och brutala övergrepp för att jaga bondeståndet bort från Englands allmänningar. — — — Lägg märke till, hur Hertigen hävdar, att något är hans egendom, för att han antages ha arbetat för att skapa det. Men låt mig nu ställa en fråga till Hertigen, med anledning av hans påstående. Om den nakna jordens värde är lika med noll, vill då Hans Nåd överlämna denna värdelösa jord till staten, o m v i h å l l e r h o n o m s k a d e l ö s f ö r a l l a d e f ö r b ä t t r i n g a r h a n å s t a d k o m m i t g e n o m s i t t a r b e t e, s i n f ö r e t a g s a m h e t o c h s i n i n t e l l i g e n s? Om hans arbete, företagsamhet och intelligens mätas i hans årliga inkomster av kol och arrendeavgifter, då ha vi i sanning ett geni ibland oss och behöva på intet vis oroa oss för vår framtid. Det skulle vara intressant att veta om det var hans arbete som skapade Northumberlands oerhörda jordområden och kolen i jordens sköte, av vilka han får 74,000 pund årligen (c:a 1,332,000 kr.). — — — När krigstrumpeterna ljuda och värvarserganten samlar människokroppar, säger man oss, att det är för att försvara vår kung och vårt land. Millioner anmäla sig frivilligt och millioner ha stått ansikte mot ansikte med döden och lidit i tron på detta. Fäderneslandet är ert land när det är krig, men när ni kommer tillbaka och vill bygga hus på det, kostar det er 800 till 1,000 pund pr acre (omkr. 14,400—18,000 kr pr tunnland).

Vi har i år använt 24,804,788 pund till offentliga nödhjälpsarbeten och väganläggningar, som alltsammans skruvar upp priset på landets jord. Där nya vägar anlades för det allmännas räkning, fordrade jordägarna 300 till 1,200 pund pr acre av tomtmarken (5,400—21,600 kr pr tunnland. Jfr Hammarbyledens 5,000 kr. pr tunnland).

Om vi läser våra skatte- och värderingslagar säga dessa: G ö r b r u k a v j o r d e n o c h d u s k a l l b l i s t r a f f a d! S p e k u l e r a m e d j o r d e n, l å t d e n l i g g a o b r u k a d, **o c h d u k o m m e r** a t t f å s k a t t e l i n d r i n g.

Svenskt patent.
För efterapningar varnas.

Extra inkomst — hemarbete
genom att i hemmen utföra stickarbeten för egen eller vår räkning på vår patenterade stickmaskin ARE — specialmodell.
Säljes även med S. K. F. kullager. Levereras till svenska statliga institutioner.
Överbetala icke rät-stickningsapparat med *korta* nålar då ni kan erhålla en bättre och billigare, näml. Are-Standard till endast kr. 125:—, vilken kan kompl. med randapparat för *avig* stickning. Nyhet: Are längstickmaskin. Naumanns världsberömda symaskiner med kullager. Begär prospekt.
NORDISKA TEXTILKOMPANIET
Vasagatan 15—17, STOCKHOLM.

Med anledning av

Vad advokat Nilsson skrev från Malmö.

—"Ja, driv oss samman med gisselslag!" Så är man färdig hälsa Malmöbeslutet. — Hur blev det till? Vad räknade man med? Var det kvinnornas nedärvda vana att finna sig i hur det styrs och ställs för dem, deras slöhet, eller — rätt och slätt — den räddhågade avundsjukan hos många, som alltjämt i äktenskapet se först och främst försörjningsanstalten? (Behövs det att här tillägga, att den kvinna som har fullt arbete i sitt hus *och som fullgör detta arbete*, men också endast den, försörjer sig själv även som gift). Men, trösta vi oss, det var ju bara två kvinnor, som hjälpte till att driva igenom detta beslut. Ingalunda! Delaktighet ha kvinnorna i Malmö, kvinnorna i Sverige, kvinnorna världen runt, alla de som ingenting lära men allting glömt. En annan ambition, en annan ansvarskänsla och först och sist ett annat rättfärdighetskrav, vars måttstock borde heta *människan och hennes arbete*, skulle ha omöjliggjort ens ett förslag i den nu beslutade riktningen.

Här har talats stora ord om lämpligheten för det och det kallet, den och den uppgiften, om "var och en på sin rätta plats" o. s. v. Kan inte skolkommissionens förslag t. ex. sägas vila på en sådan hörnsten? Den är dock inte fastare, än att man utan vidare sparkar undan den när det så passar sig och tilldelar uppgifter och begränsar verksamhetsområden utan en tanke på vare sig lämplighet eller utbildning. Nu kan man ju utbrista: Betyder alltså detta, att kvinnan inte längre är lämplig att sköta ett hem? Att våga påstå att så inte alltid varken varit eller är fallet lär inte vara någon dödsdom över det evigt kvinnliga, liksom det inte gärna kan vara ett förringande av de manliga dygderna, om man nödgas fastslå, att somliga män ej dugt till familjeförsörjare. Dessutom är det inte alltid fråga om ett antingen — eller; det kan lika gärna vara ett både — och. Malmöbeslutet innefattar inte alla yrken och tjänster, men ingen vet vilka följder detta beslut kan få.

Kvinnorna ha inte begärt medborgarrätten för att med den befrämja enbart egna syften. Men säkert föreställde man sig, att jämnställdheten i medborgerligt avseende skulle inrymma en så elementär rätt som den att i fri tävlan få arbeta för sitt uppehälle. Det är dock denna rätt man nu tycks vara på väg att beröva oss. Och vilket samband råder emellan å ena sidan krav på samma omvårdnad från samhällets sida, när det gäller flickors uppfostran och utbildning som gossars, lämplighet för livsuppgifter, ja, krav, som redan lagfästs t. ex. genom behörighetslagen och den nya äktenskapslagen och så å andra sidan hotet: (som redan vad Malmö stad beträffar blivit verklighet) den dag du ingår äktenskap, avskedas du från din tjänst. Ett tvångsavskedande *kan* förhjälpa en annan till bröd och utkomst, men vilken garanti ha vi för att efterträdaren i de allra flesta fall behöver det — just *det* arbetet bättre, eller att dess frukter bli mer välsignelsebringande; än mindre att arbetet självt blir bättre utfört!

Hur många gånger är inte allt detta sagt! Och tjänar det till att upprepa det? Knappast. Ingenting lönar sig förrän kvinnorna förstå, *verkligt förstå*, att de antingen genom delaktighet i beslut som det här berörda eller genom oförmåga att fatta medborgarrättens innebörd helt enkelt, som docenten Hilma Borelius en gång uttryckte det: hacka på den gren de själva sitta. Det bör finnas andra medel till folkförsörjning än att hänsynslöst rycka verktyget ur arbetarens hand, därför att man *antar*, att en annan kan träda till som försörjare! Att en och annan gift kvinna både kunde och borde sluta upp med att knacka på sin skrivmaskin och låta en annan, som bättre behövde det, taga vid, är en sak, som inte det minsta förrycker den *princip* det här är fråga om. Men nog förefaller det något underligt, att man just hos *kvinnliga gifta* löntagare förutsätter ett nära nog kommunistiskt sinnelag, något som ingalunda i övrigt anses vidare förtjänstfullt. Både arbetslösheten och familjeförsörjningen äro problem, på vilka man ännu måste arbeta mycket för att finna någon lösning. Men ännu aldrig har man lyckats lösa svårigheter med godtyckliga medel eller desperata beslut, där makt förvandlas till rätt. Men kvinnorörelsen — varför inte lika gärna säga denna världens rättsuppfattning! — befinner sig i detta nu vid ett vägskäl. Är det oss likgiltigt vem och vad som bestämmer den nya kosan? E—a H.

Vad d:r Söderhjelm skrev om den Blå Boken.

I diskussionen omkring advokat Andéns föreslagna Blå Bok har d:r Alma Söderhjelm gjort ett uttalande, som jag med Tidevarvets tillåtelse ber att få bemöta. Hon påstår bl. a. att äktenskapet "upphöjer kvinnan till privilegierat nöjes- och underhållsobjekt".

Det är ett påstående, så absurt, så verklighetsfrämmande, att det är alldeles tydligt, att det endast kunnat framföras av en ogift kvinna, en som har mycket trånga begrepp om vad ett äktenskap verkligen är och kvinnans anpart däri. D:r Söderhjelm må ha gjort sina erfarenheter bland storstadens gifta s. k. lyxkvinnor — men det är ingen orsak att kasta fram en sådan skymf mot de gifta kvinnorna i gemen. Ty det är ju inte bara de översta samhällslagren, där mannen har "rum och bohag, penningar och åter penningar" att ösa över sin hustru "för den lilla kärlek hennes hjärta bjuder" som en äktenskapslagstiftning och en eventuell ändring berör — vi komma väl alla, fattiga som rika, under samma lag. Äktenskapet som institution och dess bristfälligheter härvidlag må diskuteras hur mycket som helst, men att det i realiteten privilegierat kvinnorna på detta sätt, tror jag ej. Kunde d:r Söderhjelm se in i de tusen och åter tusen arbetar- och bondehemmen i Sverige, se hustrurnas strävsamma långa arbetsdag, helg som söcken ungefär lika, skulle hon få en helt annan uppfattning om kvinnan i äktenskapet. Jag vet bondhustrur, som jämte skötseln av ladugård och hushåll med 3—4 små barn ändå få gå med i det tunga arbetet på åker och äng sommartid. Ofta är hon trött och sjuk av ett nytt havandeskap, men släpper inte taget ändå, utan går på med nya krafter och hopbitna tänder för varje dag tills någon månad eller vecka före nedkomsten. Och detta visst inte av tvång från mannens sida! Hon är sin mans kamrat och i samma grad som han ansvarig för det ofta gäldbundna hemmets bestånd.

Och arbetarhustruns arbete för att få mannens lön att räcka till allt i ofta bekymmerfulla tider — är det utan värde? Inte heller bland de s. k. bildade klasserna är det regel, att hustrun för någon sorts parasittillvaro. Hushållsarbetet skall skötas, i många fall med klen eller ingen hjälp, barnen skola fostras upp, hjälpas fram att bli något. Och intet får gnissla, allt skall gå lugnt och jämnt, så att husfadern får den ro i hemmet som han ju också har rätt att fordra. Jag vet en tjänsteman, som jämte sitt arbete bedrivit ett forskningsarbete, så storartat, så hängivet, att det väl kan kallas ett storverk i kulturens tjänst. Tror någon, att han kunnat utföra detta arbete, om ej hans hustru skapat den harmoni och ro i hemmet, som är den största betingelsen för allt andligt arbete. Och ändå har hon vävt och sytt allt för sitt hem och fött och fostrat 9 barn.

Skulle den bild av den gifta kvinnan som d:r Söderhjelm skisserar upp, ha fog för sig, då är vår höga, fina kultur mogen — inte för en ny form av äktenskap — utan för undergång. Ty då är kärnan genomrutten.

Hilda Olsson.

Rutnätet.

Den bild av ett gott och rättvist framtidsrike, som i artikeln "*Hustrun följe mannens villkor och stånd*" (Tidevarvet n:r 1—2) skisserades upp för oss, kom mig att se en syn.

Hela tillvaron var inrutad, och i varje ruta stod det ett ord, "likhet", "arbetets ära" eller något annat ord med god klang och mening. Över hela rutnätet stod det "pengar". —

Jag värjde mig för min egen syn. Nej, icke så, tänkte jag.

Dock vet jag ju, hur nödvändigt det är att se nyktert och klart, att erkänna de ekonomiska frågornas brännande aktualitet och ofrånkomlighet. Jag vet ju att frågan *äktenskap och ekonomi* — eller kanske man hellre, för att närmare följa artikelförfattarens uppläggning av problemet, borde säga *könsförbindelse och ekonomi* — varit och är illa löst. Och att den *måste* lösas bättre.

Men i alla fall!

Var där icke något fel med denna rättvisa, förnuftiga värld?

Fanns det icke väsentligheter, som icke hade någon ruta att bo i?

Köpa sig kärlek för pengar — där vrakades det gamla äktenskapet som ovärdigt.

I den nya och bättre världen finnes intet sådant. Där finns förnuftiga principer, reda och rättvisa och allt gott, ja t. o. m. kärlek!

Blott ett ting saknas: givandets glädje och samhörighetens.

"Mannen bör ersätta hustrun för hälften av utförd barnaskötsel samt för halva den yrkesarbetstid hon förlorar genom barnsäng och barnskötsel. Gottgörelse för hälften av havandeskapen och födslosvårigheterna kan beredas genom en rekreationsresa eller annan *tillfällig* förmån."

Gottgörelse för havandeskaps- och födslosvårigheterna — så ja, nu klarade man av moderskapet!

O, de där månaderna! Jag tänker mig att även i rutnätets rike den kvinna kommer att finnas, vilken — om hon har god råd (med pengar och med *humor*) — gärna ger mannen en stor summa för den underbara tid, då hon vid sitt hjärta lycklig bar barnet hon älskade!

Clara Wigforss.

Liv och fart natt och dag

i Kooperativa Förbundets kvarnar.

K. F:s vetemjöl:

JUVELKRONAN
GULDKRONAN
SILVERKRONAN

I kooperativa butiker (konsumtionsföreningar).

Spelet om kärleken och döden.

(Forts. fr. sid. 1).

brinna ... och man hör hur någonstädes ovan Vintergatan en port sakta glider upp ... Livets bilder dra förbi de två, medan de sitta och se in i glöden. De veta, att det dröjer några ögonblick bara, innan den är där, döden, men de drömma dock och le. — Och alla våra stora planer, alla våra svikna förhoppningar, alla våra avbrutna arbeten, allt som dör med oss? Varför blev livet oss givet, frågar Sophie. För att besegra det, svarar mannen.

Av de fyra revolutionsdramer (Den 14 juli, Danton, Vargarna och det här omtalade), som Romain Rolland hittills fullbordat, synes mig detta sista vara det avgjort märkligaste. Med sina starka, tunga repliker och sin skälvande rytm låter det en i högre mått än sina föregångare förnimma det sugande luftdraget från den stora cyklonen. Av föregångarna har Danton redan gått över Stockholmsscenen. Konserthusteatern giver just nu Vargarna. Det vore att önska ett uppförande även av de båda andra, i synnerhet av detta sista. — För så vitt nämligen det finns skådespelare, mäktiga att bära upp de mycket krävande rollerna i detta spel.

Vad som kan hända.

Det var en gång en ung flicka från en mellansvensk stad, som hade stora förutsättningar, håg och fallenhet för att så småningom bliva en duglig sjuksköterska. Hon började sin utbildning vid ett större sjukhus i Malmö, där hon skötte sitt arbete så att sjukhusets överläkare uppmanade henne att fortsätta på den inslagna vägen och söka inträde vid Röda Korsets utbildningsanstalt.

Sagt och gjort. Den unga flickan reste upp till Stockholm för att personligen inställa sig för ledningen och erhålla alla upplysningar om fordringarna för inträde m. m. Men hon blev hastigt och lustigt expedierad. Hennes personlighet och förutsättningar för sjuksköterskekallet i övrigt intresserade vederbörande högst obetydligt, vad som var av större värde och vikt var den sökandes frisyr. Hon var nämligen shinglad. "Kom igen, när Ni kan sätta upp Ert hår lätt och ledigt", var det svar hon genast avspisades med och därmed fick hon låta sig nöja.

Lyckligtvis är denna unga flicka i den ekonomiska ställning, att hon kan gå hemma och vänta ett år — om hårväxten är dålig, lär det kanske bli än längre — tills hon kan komma in på en kurs och börja sin utbildning till sjuksköterska. Men det är inte så säkert att alla unga shinglade flickor äro lika lyckligt lottade i detta avseende. Det finns sannerligen så många andra hinder för de ungas utbildning och arbetsmöjligheter i vår tid, att det kunde räcka med dem. En så ovidkommande synpunkt som kort eller långt hår borde lugnt kunna lämnas ur räkningen. Nog borde väl i all rimlighetens namn viljan, intresset och modet att ägna sig åt ett så uppoffrande kall som sjuksköterskans betyda mer än shinglad eller icke shinglad och för övrigt — *vilketdera kan för en sjuksköterska anses mest hygieniskt och praktiskt?* Och därtill, varför bär inte kårens överhuvud, fröken Berta Welin, peruk såsom ett gott föredöme.

Syster.

Varje morgon ett glas
Fruktsalt-Samarin
Det håller fysiken fin, det utför en invärtes rengöring, avlägsnar från kroppen otjänliga ämnen, utdriver den skadliga urinsyran samt uppfriskar blodet, ger god hälsa.
Fruktsalt-Samarin
per flaska Kr. 2:50 erhålles å apotek, hos droghandlare m. fl.
Cederroths Tekn. Fabr., Stockholm

Sjukvårds- och Förbandsartiklar
Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag, Elektriska Hörapparater, Induktionsapparater, Åderbråckstrumpor, Bråckband, Rygghållare, Grossesskorsetter och Gördlar, Brösthållare, Lungskyddare, Sköljkannor, Liggdynor, Dambindor, Barnavårdsartiklar alla slag m. m. Besök eller tillskriv oss. Illustrerade kataloger gratis.
Magasin Special
Vesterlånggatan 66
(Ingång i Passagen)
Birger Jarlsgatan 9
STOCKHOLM